

pædagogusokra, nagyhírű tudósokra, hogy velük az érzékek kimívelésének és gyakorlásának kiváló fontosságát bizonyítsa; én is elengedhetetlennek tartom. De abban az ideiglenes tantervben, melyet a kiegészítő-iskolák számára készített, semmi nyoma sincs az érzékek kimívelésére és gyakorlására szánt munkának, akár a tanító, akár a tanuló részére. Az a tanítási anyag, amit szerző összeállít, nem a gyengetehetségű tanulónak való, — oda más kell, — én azt a mást, azóta, hogy a Pædagogiai Társaságban fentebb idézett felolvasásomat megtartottam, láttam, láttam svájci iskolákban.

Mondom, azért nem kicsinylem szerző törekvését, sőt nagyra becslöm, mert biztos vagyok, hogy ő még sok hasznos munkát fog a kiegészítő-iskolák talaján végezni. Nagy lépés előre az is, hogy szerző a gyengetehetségűség tüneteit tisztán és világosan megállapítja (5. old.), megmutatja, miképen kell a gyengetehetségűeket kiválasztani (10—11. old.) hány tanuló legyen egy-egy kiegészítő-iskolai osztályban (14. old.) szóval, mindenre, ami e kérdéssel kapcsolatos, kiterjed a szerző figyelme és valójában tájékoztató az ő műve. Azonban van egy másik igen fontos eszméje, mellyel szerzővel ez idő szerint még nem tudok egyetérteni. Ő ugyanis a kiegészítő-iskolák önállóságát, külön megfelelő iskolahelyiséget sürgeti. Szerintem, nem szabad itt sietni, sürgetni, mert nagyon könnyen elhamarkodhatnók a dolgot. Az, hogy az államkormány külön épületet, külön iskolát emelt a gyengetehetségű tanulók számára, nem bizonyít semmit — és engem nemcsak gazdasági tekintetek, hanem pædagogiai tekintetek, és talán első sorban ezek biztatnak arra, hogy a kiegészítő-iskolák elkülönítését a gyermekvilágtól ellenezzem; ha szerzőnek hét érve van az elkülönítés mellett, akkor nekem *hetvenhét* van ellene. Mindez azonban mákszemnyivel sem csökkenti szerző művének értékét, mert valóban értékesnek, becsesnek tartom a közérdekű tudnivalókat és csak azt mondhatom, hogy gyűjtsön és állítson össze tovább is.

Schön József.

*

Krammer József: A leketanulás és szorgalom. Budapest. Franklin. 1906. Ára 60 fill. — 32 lap.

U. a.: *A kérdés jelentősége a nevelőtanításban.* Budapest. Hornyánszky Viktor. 1905. Ára 50 fill. — 35 lap.

Két okos és lelkiismeretes tanulmány, melyeknek szerzője kiváló érzékkel bír a gyakorlati pædagogia valódi szükségletei iránt. Az előbbi a tanulót, az utóbbi a tanítót támogatja iskolai munkájában. A tanítás sarkpontját teszi a *kérdések* használata, másrészt meg a meghatározott ismeretanyagot olyképen kell feldolgozni, hogy a tanulóval nemcsak megértessük, hanem egyidejűleg el is sajátíttassuk. Mindezt nyomban nem

végezhetni az iskolában. Az otthoni *leketanulás* szükséges kiegészítője az iskolai munkának.

Erről az otthoni leketanulásról mond el Krammer nagyon hasznos tudnivalókat. Tárgyát három fejezetre osztja: 1. A szülők feladata. 2. Hogyan és mikor tanulja meg a tanuló leckéjét? 3. Mit tehet az iskola a leketanulás érdekében.

A leketanulás elsősorban a tanuló *szorgalmától* függ. A szülők feladata, hogy gyermeküket már kisdéd koruktól kezdve rend- és kö-
égerzetre neveljék. Minden a következetes szoktatáson múlik. Már kicsi korától fogva erősítsék testét és lelkét, óvják meg minden káros hatástól. Különösen vigyázzanak arra, hogy mennél tovább maradjon *igazi gyermek*. A szorgalomnak nagy ellensége a szórakozottság. Ennek az okát a szülő ismerheti legjobban.

Nagyon fontos, hogy köztudattá legyen a tanulók és szülők előtt a takarékos tanulás módja. A legújabb pszicho-fizikai tanulmányok megállapították, hogy a tanulók között *felfogás*, emlékezet tekintetében bizonyos típusok különböztetendők meg. Egyik a látásra, másik a hallásra, ismét mások a mozgás-képzetekre támaszkodnak. A tanulás módjainak ehhez kell alkalmazkodnia. Meg van állapítva, hogy célszerűbb az egész feladat ismételtetése, mint részenként való tanulás. A szülők gondja legyen, hogy a tanuló a leckét föltétlenül nappal tanulja meg, hogy a leketanulás előzze meg a játékot, magánórákkal minden idejét el ne foglalják, stb.

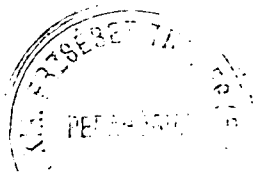
Az iskola feladata a leketanulással szemben első sorban az, hogy az előadott anyagot lehetőleg egyidejűleg elsajátítsák a tanulók. Keltse fel a tanulók érdeklődését, szorgalmát, ismertesse meg vele a célt, amit a tanulással el kell érnie, mert az ebből fakadó öröm állandó sarkantyúja lesz a szorgalomnak.

Végül azt a helyes tanácsot adja, hogy különösen az I. osztályban ismertessük meg a tanulóval a tanulás helyes, gazdaságos módját.

A kérdés jelentősége a nevelőtanításban c. értekezés már nagyobb részt ismert utakon halad. Nagyon helyesen hangsúlyozza, hogy a kérdés értéke attól függ, milyen mértékben mozdítja elő a tanuló öntevékenységét. A tanítás az elemi és középfokon csak akkor felel meg céljának, ha a növendék aktív szerepet játszik a gondolkodásban, míg a lélek passzív jelenségei alig gazdagítják a tudást, gondolkodást s nem fejlesztik az akaratot.

Krammer nagyon ügyesen fejti ki, miként lehet ügyes kérdésekkel a kitűzött feladatot a tanulók lelki birtokává tenni s miként lehet velök az egész osztályt foglalkoztatni.

Erős lélektani megokolással állapítja meg a *felelet* jelentőségét is. Kifejti, hogy a feleletek helyessége s folyékonyasága nemcsak a meg-

értéstől, a tudástól, hanem a beszédmozgásérzetek és képzetek hatásától és a beszédmozgások fejlettségétől is függ.

Mind a két értekezést melegen ajánlom tanítótársaimnak.

Bihari Ferenc.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

Zeitschrift für das Reatschulwesen. (Wien, 1905, 7—12. füzet.)

7. füzet. Első helyen és 20 ny. lapnyi terjedelemben *Kemény F.* ismerteti az amerikai Egyesült-Államok középoktatását és a st.-louisi világkiállítás iskolaügyi csoportjainak tanulságait. — A tanügyi hírekben érdekes statisztikát közölnek az 1904. évi francia érettségi vizsgálatokról (5615 jelölt közül átlag megfelelt 46%). — 8. füzet. Egy gimnáziumi tanár ismét szóvá teszi a tanulók dolgozati füzetait s Bechtellel szemben (l. tavalyi évfolyam) azt ajánlja, hogy az új iskolaév küszöbén adjuk vissza a tanulóknak a megelőző iskolaév füzetait, amihez elvitázhatatlan joguk is van. — Az irattárban közlik a porosz kultuszminiszternek 1905 máj. 15-ről kelt rendeletét, mely nagy határozottsággal szabályozza az okleveles tanárjelöltek szolgálati viszonyait. — Az ismertetések rovatából kiemeljük: *Merth*, *Die Trunksucht und ihre Bekämpfung durch die Schule* (Bécs, Pichler 1904, 3 köt), melynek szerzője a mértékletességi elvnek híve és könyvében (1. kötet) kimutatja, hogy az egyes tantárgyakban mit lehet tenni a mozgalom érdekében. — 9. füzet. *Kirchberger* (Ellbogen) az iskolai gyakorlat alapján mondja el nézeteit az osztályozásról és kikérdezésről, melyeket «iskolai betegség»-nek nevez s nagyjában ugyanazokra az eredményekre jut, mint a mi tanáregyesületünknek tavalyi folytatója. Helyteleníti az osztrák érdemjegy-skálát (6 fok) s a tanár részére több szabadságot követel, hogy szabályzatoktól meg nem bénítva egyéni hajlamai s legjobb tudása szerint végezhesse nehéz tisztét. — «Die Karrikatur in unseren Märchen» címmel *Müller* (Bielitz) főleg a Grimm-féle mesék lényegét és célját fejtegeti s művészi termékeknek jellemezvén, mint az ifjúság és a nép nemesítésének fontos eszközeit melegen ajánlja az iskola és a család figyelmébe. — A hírek között olvassuk az ifjúság részére rendezett s 12 napra terjedő görögországi tanulmányi kirándulás tervezetét, melynek összes költségei, 25-ös csoportokat feltételezve, személyenként csak 240 K-ra rugtak. — A könyvismertetések közül említésre méltók: *Ulbrich*, *Benützung und Einrichtung der Lehrerbibliotheken an höheren Schulen* (Berlin, Weidmann 1905, 2 M 50 Pf.). *Oker-Blum*, *Beim Onkel Doktor* (ismertetését mi is közöltük). *Aus deutschen Lesebüchern* és az *Engel*-féle francia irodalomtörténet új kiadásai. A programmértekezések közül